

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 5 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – ĮSTATYMO PROJEKTAS)

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 (toliau – Miškų įstatymas) 1 straipsnį Miškų įstatymo paskirtis - reglamentuoti miškų atkūrimą, apsaugą bei naudojimą ir sudaryti teisinės prielaidas, kad visų nuosavybės formų miškai būtų tvarkomi pagal vienodus tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principus, užtikrinant racionalų miškų išteklių naudojimą ir siekiant aprūpinti šalies pramonę žaliava, suteikti šaliai didžiausią socialinę ir ekonominę naudą, užtikrinant biologinės įvairovės išsaugojimą, miškų produktyvumo didinimą, kraštovaizdžio stabilumą ir aplinkos kokybę, galimybę dabar ir ateityje atlikti ekologines, ekonomines ir socialines funkcijas nedarant žalos kitoms ekosistemoms.

Įstatymo projektu siekiama, atsižvelgiant į Miškų įstatymo paskirtį, sustiprinti miškų urėdijų ekonominę galią, kuri leistų užtikrinti šių dienų realijas atitinkantį iš veiklos valstybiniuose miškuose šaliai didžiausios ekonominės naudos gavimą su minimaliomis neigiamomis socialinėmis pasekmėmis. Tuo pačiu būtų užtikrintas iki šiol valstybinių miškų tvarkymo pagal vienodus tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principus, racionalaus miškų išteklių naudojimo siekiant aprūpinti šalies pramonę žaliava, biologinės įvairovės išsaugojimo, miškų produktyvumo didinimo tęstinumas.

Priėmus Įstatymo pakeitimą būtų užtikrinamas vienos iš prioritetinių Vyriausybės sričių – regioninės politikos įgyvendinimas. Miškų urėdijos Lietuvos regionuose yra vieni didžiausių darbdavių, garantuojančių ne tik miškininkų, bet ir visų kitų gyventojų užimtumą nuolatinių ir sezoninių darbo santykių prasme.

Nacionalinėje miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 569, numatytas siekis didinti valstybės įmonių miškų urėdijų (toliau – miškų urėdijos) veiklos efektyvumą ir užtikrinti stabilų valstybinių miškų sektoriaus naudojamo ilgalaikio turto pelningumą.

Poreikį tobulinti valstybinių miškų valdymo sistemą pabrėžia ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau – EBPO), kurioje narystės šiuo metu siekia Lietuva. EBPO, atlikusi Lietuvos valstybės valdomų įmonių valdymo apžvalgą, pateikė konkrečias rekomendacijas dėl valstybės valdomų įmonių valdymo tobulinimo. Lietuvai nurodyta imtis priemonių užtikrinti, kad mažų valstybės valdomų įmonių grupės su tapačiomis funkcijomis veiksmingai paskirstytų išteklius ir joms būtų taikomi aukštesni valdymo ir skaidrumo standartai.

Valstybinio miškų ūkio sektoriaus reforma, susijusi su miškų urėdijų veiklos ir skaičiaus optimizavimu, yra būtina jau seniai. Įstatymo pakeitimas leistų trečdaliu mažinti miškų urėdijų skaičių ir stiprinti jų ekonominius pajėgumus, veiksmingai paskirstyti turimus išteklius, skatinti miškų urėdijų konkurencingumą medienos rinkoje, taikyti aukštesnius valdymo ir skaidrumo standartus siekiant didesnio pelningumo bei turto grąžos. Tai atitiktų pateiktas EBPO rekomendacijas.

Priėmus Miškų įstatymo pakeitimus, valstybinių miškų ūkinis valdymas būtų organizuojamas orientuojantis į tokias VI miškų urėdijas, kurios ilgesnėje perspektyvoje išliktų pelningos, ekonomiškai gyvybingos ir socialiai atsakingos. Siūloma iš atlikto miškų urėdijų veiklos monitoringo konstatuotą miškų urėdijai, siekiančiai garantuoto stabilaus pelningumo taikyti du pagrindinius kriterijus: miškų urėdijos valdomo valstybinės reikšmės miškų ploto (nuo 25 iki 60 tūkstančių ha priklausomai nuo ūkinių IV grupės miškų kiekio) ir metinės kirtimų apimties (nemažiau 100 tūkstančių kubinių metrų.).

Įstatymo projekto tikslas – reikšmingai padidinti valstybinių miškų valdymo efektyvumą ir ekonominį potencialą ir tuo pačiu užtikrinti tolimesnį darnaus miškų ūkio principų įgyvendinimą valstybiniuose miškuose.

Įstatymo projektu taip pat siūloma Generalinei miškų urėdijai prie Aplinkos ministerijos (toliau – Generalinė miškų urėdija) be veiklos koordinavimo priskirti ir miškų urėdijos veiklos konsolidavimo pareigą.

Siekiant šiuo metu keliamų pagrindinių valstybinių miškų valdymo pertvarkos tikslų - siekti aukštesnių valdymo ir skaidrumo standartų ir didesnio pelningumo bei turto grąžos, siūloma prie Generalinės miškų urėdijos sudaryti nepriklausomas organą strateginiams valstybinio miškų ūkio klausimams spręsti ir finansinės – ekonominės veiklos tikslams nustatyti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatoriai – Lietuvos miškininkų sąjunga, Girininkų bendrija, Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacija, VĮ miškų urėdų taryba, Lietuvos Respublikos Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Miškų įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad miškų urėdijoms priskirtų valstybinių miškų atkūrimą, priežiūrą, apsaugą ir miško išteklių naudojimą organizuoja ir koordinuoja Generalinė miškų urėdija prie Aplinkos ministerijos. Atlikdama šias funkcijas, Generalinė miškų urėdija prie Aplinkos ministerijos:

- 1) atlieka miškų urėdijų savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos funkcijas ir koordinuoja jų veiklą;
- 2) nustato miškų urėdijoms privalomąsias miško atkūrimo, apsaugos ir tvarkymo darbų normas;
- 3) organizuoja bendrą valstybinę priešgaisrinės ir sanitarinės miško apsaugos sistemą;
- 4) organizuoja ir koordinuoja miškų atkūrimo, apsaugos, tvarkymo ir miško išteklių naudojimo pažangių technologijų įgyvendinimą.

Miškų įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, kad Lietuvos Respublikoje veiklą vykdo 42 miškų urėdijos, kurios veikia pagal Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, vykdo kompleksinę miškų ūkio veiklą valstybiniuose miškuose, Vyriausybės ar jos įgaliotos Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka parduoda pagamintą miško produkciją, nenukirstą mišką ir teikia paslaugas. Miškų įstatymo 5 straipsnio 5 dalyje miškų urėdijoms be kompleksinės miškų ūkio veiklos vykdymo pavestos ir kitos valstybinės funkcijos – bendros miško priešgaisrinių priemonių sistemos ir miško kelių priežiūros ir taisymo (remonto) visų nuosavybės formų miškuose įgyvendinimas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti Generalinės miškų urėdijos pareigą konsoliduoti miškų urėdijų veiklą, sudaryti nepriklausomą organą strateginiams valstybinio miškų ūkio klausimams spręsti ir finansinės – ekonominės veiklos tikslams nustatyti, nustatyti miškų urėdijai, kaip ūkio subjekto 2 pagrindinius kriterijus, užtikrinančius pelningą jos veiklą: 1) miškų urėdijos valdomo valstybinės reikšmės miškų plotas (nuo 25 iki 60 tūkst. ha priklausomai nuo ūkinių IV grupės miškų kiekio) ir 2) metinė kirtimų apimtis (nemažiau 100 tūkst. kubinių metrų.).

Priėmus Įstatymo projektą bus pradėta valstybinio miškų ūkio sektoriaus reforma, susijusi su garantuojamu miškų urėdijų veiklos ir skaičiaus optimizavimu, kuris leis sustiprinti objektyviai

garantuojamą miškų urėdijų ekonominę galią, jų ekonominės naudos davimą valstybei, beveik nepatiriant neigiamų socialinių pasekmių.

Tokiu būdu bus sudarytos palankios sąlygos ilgalaikėje perspektyvoje reikšmingai padidinti valstybinių miškų valdymo efektyvumą ir ekonominį potencialą ir tuo pačiu užtikrinti tolimesnį darnaus miškų ūkio principų įgyvendinimą valstybiniuose miškuose.

Tai prisidės prie regionų plėtros ir socialinės atskirties mažinimo, nes tiesiogiai miškuose dirbančių specialistų skaičius iš esmės nebus mažinamas, o siūlomi pakeitimai sudarys palankias sąlygas ne tik suvienodinti tas pačias funkcijas vykdančių specialistų atlyginimus, tačiau ir ilgalaikėje perspektyvoje reikšmingai juos padidinti.

Siūlomas teisinis reguliavimas sudarys prielaidas sumažinti aplinkos veiksnių (skirtingų ūkininkavimo sąlygų) įtaką valstybinių miškų valdymo įmonės veiklai. Bus sudarytos galimybės efektyviai amortizuoti neigiamą ekonominį poveikį keičiantis rinkos situacijai (mažėjant medienos kainoms).

Siūlomas teisinis reguliavimas taip pat sudarys sąlygas įgyvendinti vieningą investicijų politiką, efektyviau naudoti turimą miškų ūkio techniką, informacines ir kitas technologijas, dėl bendrųjų (personalo valdymo, buhalterinės apskaitos, viešųjų pirkimų) reorganizavime dalyvaujančių miškų urėdijų funkcijų centralizavimo, bus sumažinti administraciniai valstybinio miškų ūkio sektoriaus valdymo kaštai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, bus sudarytos sąlygos sukurti ilgalaikėje perspektyvoje konkurencingai ir efektyviai veikiančius ūkio subjektus, kurie užtikrins valstybinio miškų ūkio sektoriaus ekonominį stabilumą, maksimalią finansinę grąžą valstybei už valstybinio turto (valstybinių miškų) naudojimą. Dėl besidubliuojančias funkcijas atliekančių darbuotojų atleidimo, numatoma minimaliai neigiama įtaka gyventojų užimtumo didinimui, kadangi atleidimai iš esmės paliestų tik miškų urėdijų administracijos darbuotojus, kurių turimos kompetencijos miškininkystės srityje leis jiems įsilieti į darbo rinką kitose organizacijose.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Siūlomas teisinis reguliavimas prisidės prie korupcijos prevencijos užtikrinimo. Centralizavus prekybą medieną ir viešųjų pirkimų procedūras, bus užtikrinamas veiklos skaidrumas ir efektyvumas.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektu siūlomas naujas reglamentavimas turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms. Priėmus Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, bus sudarytos palankesnės sąlygos medienos pramonei apsirūpinti žaliava. Tai skatins medienos pramonės plėtrą, pritrauks naujas investicijas.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, reikės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl sutikimo reorganizuoti valstybės įmones miškų urėdijas“.

Priėmus Įstatymo projektą, reikės pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. D1-364 patvirtintus Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nuostatus.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms, Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą Vyriausybė ir aplinkos ministras iki 2017 m. gruodžio 31 d. turės priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priimto Įstatymo projekto nuostatoms įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės. Priėmus Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, visi būsimi miškų urėdijų reorganizavimo procedūrų kaštai (valstybės įmonių nekilnojamojo ir kilnojamojo turto perregistravimo valstybės registruose išlaidos, informacinių technologijų atnaujinimas ir pritaikymas ir kt.) bus dengiami reorganizavime dalyvaušančių valstybės įmonių lėšomis.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „miškas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia:

Juozas Olekas

Rimantas Sinkevičius